ODPOWIEDZI I SCHEMAT PUNKTOWANIA
WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
POZIOM ROZSZERZONY

Zasady oceniania:

- za rozwiązanie zadań z arkusza można uzyskać maksymalnie 50 punktów,
- model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorem sformułowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych), uznaje się każdą inną pełną i poprawną merytorycznie odpowiedź, przyznając za nią maksymalną liczbę punktów,
- za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty,
- za zadania otwarte, oceniane w skali 0 – 1, punkt przyznaje się wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną,
- za zadania, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi (zgodnie z wyszczególnieniem w kluczu) przedstawił zdający,
- jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika z polecenia w zadaniu, **ocenie podlega tylko tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), ile jest w poleceniu,**
- **jeżeli podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o zupełnym braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.**

Numer zadania	**Model odpowiedzi**	**Schemat punktowania**	
		Zasady przyznawania punktów	**Punkty za zadanie**
1.	B		**0 - 1**
2.	B		**0 - 1**
3.	C		**0 - 1**
4.	C		**0 - 1**
5.	Rzecznik Praw Obywatelskich		**0 - 1**
6.	A - 4, B - 3	1 pkt za dwa poprawne wskazania	**0 - 1**
7.	1 - F, 2 - P, 3 - P, 4 - F,	1 pkt za dwa poprawne przyporządkowania 2 pkt za cztery prawidłowe przyporządkowania	**0 - 2**
8A.	mandat wolny	0 – 1	**0 - 2**

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	**Punkty za zadanie**
8.B	Przedstawiciel wybrany w okręgu wyborczym **jest reprezentantem całego narodu**, a nie społeczności, która go wybrała. **Nie musi składać sprawozdania ze swojej działalności** i **nie można go odwołać przed upływem kadencji**. **Uwaga:** ***W odpowiedzi muszą znaleźć się przynajmniej dwa z zaznaczonych elementów, aby zdający mógł uzyskać 1 pkt.***	0 - 1	
9.	Konstytucyjna zasada jawności określa, że **rozpoznawanie spraw przed sądami odbywa się jawnie**, czyli **publicznie**. Dopuszcza ona udział publiczności w procesie sądowym, a tym samym **poddaje władzę sądowniczą kontroli społecznej**. **Uwaga:** ***W odpowiedzi muszą znaleźć się przy dwa zaznaczone elementy, aby zdający mógł uzyskać 1 pkt.***		**0 - 1**
10.	Dwie spośród poniższych: - powszechny dostęp wszystkich ludzi do podstawowego zakresu techniki komunikacyjnej, - istnienie otwartej sieci, czyli nieskrępowanego dostępu do sieci wszystkich operatorów i usługodawców, - zdolność wzajemnego łączenia się i przetwarzania danych, - kompatybilność, czyli zdolność do współpracy wszelkich urządzeń, co umożliwia pełny kontakt bez względu na miejsce pobytu ludzi, - stworzenie warunków do konkurencji w tej dziedzinie, - wysoko rozwinięty sektor usług nowoczesnych(m.in. informatyka, telekomunikacja, bankowość, zarządzanie, - wzrost znaczenia gospodarczego firm zajmujących się gromadzeniem, przetwarzaniem i użytkowaniem informacji	1 pkt za jedną cechę	**0 - 2**

Numer zadania	**Model odpowiedzi**	**Schemat punktowania**	
		Zasady przyznawania punktów	**Punkty za zadanie**
11.	A - 2, B - 1, C - 4, D - 5.	1 pkt za dwa poprawnie przyporządkowane wydarzenia 2 pkt za cztery poprawnie przyporządkowane wydarzenia	**0 - 2**
12.	odwołanie, zażalenie	1 pkt za dwa poprawne elementy	**0 - 1**
13.	A. wyborcy B. prezydent C. parlament D. rząd [gabinet]	1 pkt za cztery poprawne nazwy	**0 - 1**
14.	W nazwie następuje **odwołanie do funkcji pełnionej w państwach demokratycznych, po władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej.** Siła środków masowego przekazu **pozwala na kształtowanie społeczeństwa i polityki.** Poza tym **spełniają one funkcję kontrolną wobec poprzednich trzech władz.** **Uwaga:** ***W odpowiedzi muszą znaleźć się przynajmniej dwa z zaznaczonych elementów, aby zdający mógł uzyskać 1 pkt.***		**0 - 1**
15.	A. Tutsi – Hutu B. Grecy – Turcy	1 pkt za wskazanie dwóch stron konfliktu 2 pkt za wskazanie czterech stron konfliktu	**0 - 2**

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	**Punkty za zadanie**
16.A	**System większościowy** w okresie: XII 2000- I 2002 – spadek poparcia, I 2001 –VIII 2004 – wzrost poparcia, VIII 2004 – IV 2006 spadek poparcia, IV 2006 – X 2007 wzrost poparcia **System proporcjonalny** w okresie: XII 2000- I 2001 – wzrost poparcia, I 2001 – I 2002 – spadek poparcia, I 2002 – IV 2002 stabilizacja ocen [oceny nie zmieniły się] IV 2002 – VIII 2004 spadek poparcia, VIII 2004 – IV 2006 stabilizacja ocen [oceny nie zmieniły się] IV 2006 – X 2007 wzrost poparcia **Uwaga:** ***odpowiedzi umieszczone w nawiasie kwadratowym to przykłady innych możliwych odpowiedzi.***	0 - 2 1 pkt za **poprawne i pełne** określenie jednej tendencji.	**0 - 3**
16.B.	Im większe zainteresowanie polityką (duże i średnie) tym więcej osób wskazuje na system większościowy jako najlepszy [im mniejsze zainteresowanie polityką (niewielkie lub żadne) tym mniej osób wskazuje na system większościowy jako najlepszy]; [Im bardziej respondenci są zainteresowani polityką, tym lepiej mają wyrobione opinie, czyli częściej wskazują jeden z systemów, a rzadziej odpowiadają, że sprawa ta nie ma dla nich znaczenia]. **Uwaga:** ***należy uznać inne odpowiedzi, zgodne z wynikami badań, nie wymaga się danych liczbowych*** ***Odpowiedzi umieszczone w nawiasie kwadratowym to przykłady innych możliwych zależności.***	0 - 1	
17.A.	Większość wyborców oczekuje sprawnego rządzenia państwem.	0 - 1	**0 - 2**

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	**Punkty za zadanie**
17.B.	**<u>Wyjaśnienie</u>** Obowiązujący w Polsce system wyborczy pozwala na to(na realizację oczekiwań wyborców). **<u>Uzasadnienie</u>** Np. System wyborczy umożliwia zdobycie dużej ilości mandatów najsilniejszej partii , często jednak partia rządząca , aby zrealizować swój program wyborczy zmuszona jest do tworzenia koalicji zapewniającej jej większość w parlamencie. **Uwaga:** ***w uzasadnieniu należy uznać inne poprawne merytorycznie odpowiedzi.***	0 - 1 1 pkt za wyjaśnienie i uzasadnienie	
18.A.	A) art. 24. ust.6. C) art. 25. ust.2. (pkt 2.) D) art. 25. ust.2.(pkt 1.)	0 - 1 1 pkt za trzy poprawne wskazania	**0 -2**
18.B.	Wzrósł udział procentowy osób w grupie zdecydowanie uważających, że powinien istnieć prawny zakaz finansowania partii politycznych i komitetów wyborczych (grupa zdecydowanie tak) oraz grupie osób zdecydowanie temu przeciwnych (grupa zdecydowanie nie). Spadł[zmniejszył się] udział procentowy osób . niezdecydowanych, szczególnie w grupie „trudno powiedzieć” oraz w niewielkim stopniu w grupach „raczej tak” i „raczej nie”. [Wzrost udziału procentowego osób zdecydowanych na „tak” i zdecydowanych „nie” oraz spadek udziału procentowego osób niezdecydowanych]. **Uwaga:** ***odpowiedzi umieszczone w nawiasie kwadratowym to przykłady innych możliwych zależności.***	0 - 1	
19.A.	- osobowość liderów partii, - wyniki sondaży, - popularność medialna	0 - 1 1 pkt za trzy poprawne elementy	**0 - 3**

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	**Punkty za zadanie**
19.B.	- dotacja budżetowa, - parlamentarne fundusze na utrzymanie biur poselskich.	0 - 1 1 pkt za dwa poprawne elementy	
19.C.	Obie partie nie otrzymywały w 2004 roku dotacji budżetowej, ponieważ PO brała udział w wyborach parlamentarnych w 2001 r. jako ruch, a nie jako partia polityczna, zaś SdPl nie brała udziału w tych wyborach – powstała dopiero w 2004 r. **Uwaga:** ***W odpowiedzi <u>muszą</u> znaleźć się odniesienia do dwóch partii politycznych, aby zdający mógł uzyskać 1 pkt.***	0 - 1	
20.	**Temat 1**		**0 - 20**
I. Treść pracy Zdający: A) przedstawia oba systemy wyborcze, krótko je charakteryzując, np. **ordynacja większościowa** – wywodzi się z tradycji Wielkiej Brytanii, przyjęta w większości krajów anglosaskich. W Polsce stosowana w wyborach do Senatu. System ten poprzez ograniczenie liczby ugrupowań w Parlamencie prowadzi do powstania jednopartyjnej większości, cechuje go podział kraju na jednomandatowe okręgi wyborcze, w których zwycięża kandydat zdobywający najwięcej głosów, **ordynacja proporcjonalna** – wymyślona przez belgijskich socjalistów pod koniec XIX wieku , stosowana w wielu krajach europejskich. W celu rozdzielenia mandatów stosuje się różnego rodzaju przeliczenia np. metodę d'Hondta lub Sainte-Lague'a. W intencji twórców miała lepiej oddawać preferencje wyborcze, cechuje ją podział kraju na wielomandatowe okręgi wyborcze, w których wyborcy głosują na listy kandydatów zgłoszone przez partie polityczne.	0 – 4 0 – 2 za charakterystykę każdego systemu		

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	**Punkty za zadanie**
	B) ocenia zalety i wady obydwu systemów, np. **Ordynacja większościowa:** • **zalety** Wiadomo kto reprezentuje dany okręg wyborczy, podtrzymuje powiązanie reprezentanta z wyborcami, daje szansę na wybór niezależnym kandydatom, korzystnie wpływa na tworzenie większości parlamentarnej, dzięki czemu utrzymuje się spójna postawa dla rządu. • **wady** Prowadzi do zjawiska głosów straconych, które oddano na mniej popularne opcje, istnieje tendencja do głosowania partyjnego, dwubiegunowość systemu wyklucza mniejszości etniczne i światopoglądowe. **Ordynacja proporcjonalna:** • **wady** Prowadzi do rozczłonkowania parlamentu, słaba więź reprezentanta z wyborcami, możliwość zaistnienia partii skrajnych, duża władza kierownictwa partii w ustalaniu list wyborczych. • **zalety** Większa reprezentatywność w parlamencie, nie istnieje zjawisko głosu straconego, zwiększa niezależność kandydatów od kierownictwa partii.	0 – 6 1 pkt za 2 elementy, 2 pkt za 4elementy, 3 punkty za 6 elementów; (łącznie 3 pkt) 1 pkt za 2 elementy, 2 pkt za 4 elementy, 3 punkty za 6 elementów; (łącznie 3 pkt)	
	C) jasno formułuje stanowisko,	0 – 1	
	D) uzasadnia zajęte stanowisko podając trzy argumenty np. **ordynacja proporcjonalna** zmusza partię rządzącą do zawierania koalicji, co może utrudniać realizację zapowiadanego programu lub **ordynacja większościowa** gwarantuje większą stabilność parlamentu, łatwiejsze sformowanie trwałego rządu i szybkość procedury. **Uwaga:** ***zdający może uznać, że obydwie ordynacje mają wady i wskazać jako najlepszy system mieszany. Jeśli to właściwie uzasadni przyznajemy punkty.***	0 – 3 1 pkt za każdy argument	

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	**Punkty za zadanie**
E) wykorzystuje materiały źródłowe.		0 – 4 (1 pkt za pełne odwołanie się do jednego źródła + 1 punkt za właściwy kontekst)	
II. Kompozycja Przemyślana, spójna i logiczna struktura pracy, właściwe proporcje.		0 – 1	
III. Język, styl, estetyka i czytelność		0 – 1	
Temat 2			
1. Treść pracy Zdający: A) przedstawia sposoby finansowania partii politycznych w Polsce, - źródła publiczne (pośrednie: bezpłatny dostęp do mediów w czasie wyborów oraz bezpośrednie dotacje i subwencje przedmiotowe), - źródła prywatne (spadki, zapisy, składki członkowskie, dochody z majątku partii), - inne źródła (oprocentowanie rachunków i lokat bankowych, obrót obligacjami i bonami skarbowymi Skarbu Państwa), - zbycie składników majątkowych partii, działalność pozagospodarcza)		0 – 4 (1 pkt za każdy sposób)	

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	**Punkty za zadanie**
	B) wskazuje wady i zalety obowiązującego systemu, **Zalety** np. konieczność ujawnienia źródeł finansowania partii, prawne ograniczenie posiadania dochodów niejawnych, niezależność polityków, brak uwikłania w kontakty z prywatnymi sponsorami, możliwość finansowania partii przez członków i sympatyków. **Wady**: np. skutkiem finansowania przez państwo jest etatyzacja partii, co powoduje silniejsze powiązanie z państwem niż z obywatelami, utrudnia dostęp małym i nowym ugrupowaniom, obciąża podatników a przy ciągłych niedoborach finansowych w sferze budżetowej budzi społeczny sprzeciw.	0 – 6 1 pkt za każdą zaletę (łącznie 3 pkt) 1 pkt za każdą wadę (łącznie 3 pkt)	
	C) jasno formułuje swoje stanowisko	0 – 1	
	D) przedstawia uzasadnienie zajętego stanowiska, podaje trzy argumenty **zalety** np. jawność finansowania partii pozwala na zachowanie jasnych reguł gry, fundusze wydane na kampanię wyborczą są kontrolowane przez Państwową Komisję Wyborczą, partia jest zobowiązana do rzetelnego rozliczenia, ogranicza to w największym stopniu podatność na korupcję. Uniezależnia politykę od finansowania przez „sponsorów” i powiązania z biznesem. Finansowanie partii politycznych obciąża budżet państwa, a środki przeznaczone na te cele mogły wzmocnić niedofinansowane resorty Etatyzacja partii powoduje coraz większe oderwanie elit od społeczeństwa	0 – 3 (1 pkt za każdy argument)	
	E) wykorzystuje materiały źródłowe.	0 – 4 (1 pkt za pełne odwołanie się do jednego źródła + 1 pkt za właściwy kontekst)	
	II. Kompozycja Przemyślana, spójna i logiczna struktura pracy, właściwe proporcje.	0 – 1	
	III. Język, styl, estetyka i czytelność	0 – 1	